Tafsiira Suuratu Al-Ankabuut-Kutaa 16

Description

Qurâ€™aanni warra amananiif rahmataa fi yaadannoodha
Mee si haa gaafadhu, jireenya keessatti wanti guddaan ati barbaaddu fi argachuuf garmalee ifaajuf maalidha? Dhugumatti deebiin kee â€œgammachuuâ€• taâ€™a. Tarii sababoota gammachuu kan akka manaa, haadha manaa, maallaqa, bilisummaa fi kkf himu dandeessa. Garuu wantoota kanniin kan barbaadduuf maal argachuufi? Dhugumatti, gammachuudha. Akkasi miti ree? Kanaafu, namni kamu wanta barbaade haa barbaadu, kaayyoon dhuma isaa â€œgammachuu argachuufi.â€•

Tolee, gammachuu erga barbaanne karaan ittiin argatan maalidhaa? Dhugumatti, tarkaanfin jalqabaa gammachuutti nama geessu, Qurâ€™aanatti amanuu fi hojii irra oolchudha. Qurâ€™aanatti amanuu jechuun Qurâ€™aanni Rabbii oltaâ€™aa irraa akka buâ€™ee jala muranii amanuu fi wanti isa keessa jiru hundi haqa akka taâ€™e amanuudha. Namni haala kanaan Qurâ€™aanatti yoo hin amaniin raajiin Rabbii oltaâ€™aa irraa akka argamu barbaada. Haalli mushrikoota Makkaa kana ture:

وَقَالُوا لَوْلَا أُنزِلَ عَلَيْهِ ءَايَٰتٌ مِّن رَّبِّهِۦ ۖ قُلْ إِنَّمَا ٱلْءَايَٰتُ عِندَ
ٱللَّهِ وَإِنَّمَآ أَنَا۠ نَذِيرٌ مُّبِينٌ ﴿٥٠﴾

Ni jedhan, â€œMaaliif Gooftaa isaa irraa aayaanni isarratti hin buufamnee?â€• Jedhi, â€œAayaanni Rabbiin bira qofa, ani akeekachiisaa ifa bahaa qofa.â€• Suuratu Al-Ankabuut 29:50

Mushrikoonni ni jedhan: Aayaanni akka nabiyyoota darbaniif kennaman kan akka gaala Saalih, ulee Muusaa maaliif Muhammad irratti Gooftaa isaa irraa hin buufamnee? Yaa Muhammad! Akkana isaaniin jedhi, â€œDhimmi aayaata kanniini kan Rabbiiti. yoo fedhe ni buusa, yoo fedhe immoo ni dhoowwa. Ani Akeekachiisaa qofa. Ciminna adabbii Rabbii irraa isin akeekachiisa. Karaa haqaa karaa sobaa irraa adda baase ifa godha.â€•[1]

Asitti aayaanni mallatoolee ykn muâ€™jizaadha. Mushrikoonni, â€œMallattooleen dhugaa taâ€™uu isaa agarsiisan maaliif isarratti hin buufamne?â€• jechuun muâ€™jizaan (raajiin) akka argamuu barbaadu. Rabbiin subhaanahu wa taâ€™aalaa wanta isaan barbaadan caalaa muâ€™jizaa guddaa taâ€™ee akka buuse ibsuuf itti aanse ni jedhe:

أَوَلَمْ يَكْفِهِمْ أَنَّآ أَنزَلْنَا عَلَيْكَ ٱلْكِتَٰبَ يُتْلَىٰ عَلَيْهِمْ ۚ إِنَّ فِى
ذَٰلِكَ لَرَحْمَةً وَذِكْرَىٰ لِقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ ﴿٥١﴾

Sila Kitaaba isaan irratti dubbifamu si irratti buusun Keenya isaan hin gahuu? Dhugumatti kana keessa ummata amananiif rahmataa fi yaadannootu jira.â€• Suuratu Al-Ankabuut 29:51

Mushrikoota, â€œMaaliif Muhammad irratti aayaanni Gooftaa isaa irraa hin buufamne?â€• jedhaniif, kitaaba kana buusun Keenya isaan hin gahuu?[2] Kitaabni kuni Qurâ€™aana isaan irratti dubbifamuudha.

Qurâ€™aanni hanga Guyyaa Qiyaamaatti muâ€™jizaa itti fufaa addaan hin cinneedha. Sababni isaas, Rabbiin oltaâ€™aan akkana jedha:

إِنَّا نَحْنُ نَزَّلْنَا ٱلذِّكْرَ وَإِنَّا لَهُۥ لَحَٰفِظُونَ ﴿٩﴾

â€œ**Dhugumatti, Numatu Qurâ€™aana buuse, dhugumatti Numatu isa tiiksas.â€•** (Suuratu Al-Hijr 15:9)

Faallaa kanaa, muâ€™jizaaleen (raajiwwan) darban kan ijaan mulâ€™atanii fi warri ijaan arge itti fayyadamuudha. Namoota isaan booda dhufaniif karaa oduutin isaan dhaqqaba. Akkuma beekkamu oduun akka wanta ijaan arganiiti miti. Qurâ€™aanni immoo nu fuundura jira, ni argina, ni dhageenya, ni dubbisna. Wanta darbee karaa odeefannootin nu gahee miti. Kanaafu, Qurâ€™aanni muâ€™jizaa xumuramanii fi badan caalaa guddaa kan taâ€™eedha. Kuni iccitii Qurâ€™aanni nama hundaaf muâ€™jizaa taâ€™uu keessa jiruudha. Sababni isaas, Nabiyyiin (sallallahu aleyh wassallam) ilmaan namaa hundaaf ergaman.[3]

Qurâ€™aanni mallattoo fi ragaa Nabiiyyin (SAW) dhugaa taâ€™uu agarsiisuudha. â€œ**Dhugumatti kana keessa ummata amananiif rahmataa fi yaadannootu jira.â€•** Kana jechuun addunyaa fi Aakhiraatti Qurâ€™aana kana keessa namoota amananiif rahmataa fi yaadannootu jira.[4]

Akkuma beekkamu rahmanni (mararfannaan) wanti jibban namarraa deemu fi wanti jaallatan namaaf dhufuun wal qabata. Nama rakkinna keessa jiru, wanta inni barbaadu isaaf gochuun ykn wanta inni jibbu isarraa kaasun rakkinna keessaa yoo baaste, isaaf rahmata goote jechuudha. Kanaafu, Qurâ€™aanni namoota amananiif rahmata. Kana jechuun namoonni amanan sababa Qurâ€™aanaatin addunyaa keessatti jallinnaa fi dararaa irraa baraaramuun **gammachuu**, beekumsa, qajeelinnaa fi kheeyri (waan gaarii) biraa ni argatu. Aakhirattis adabbii cimaa jalaa nagaha bahuun qananii Jannataa argatu.

Akkasumas Qurâ€™aanni isaaniif yaadannoo taâ€™a. â€œQurâ€™aanni gorsa, akeekachiisa, dhuma hojii beeksisuu, jireenya lammataatiif qopheessu fi kanneen biroo of keessatti kan qabateedha.â€•[5] Kanaafu, namoonni amanan gara Qurâ€™aana deebiâ€™uun wantoota kanniin ni yaadatu jechuudha.

Aayah kanarraa barnoota fudhannu keessaa tokko: Qurâ€™aana irraa fayyadamuuf iimaanni (amanuun) barbaachisaadha. Aayah keessatti, â€œ**Dhugumatti kana keessa ummata amananiif rahmataa fi yaadannootu jira.â€•** waan jedheef. Namoonni Qurâ€™aanatti fayyadaman namoota amananiidha. Namoonni hin amanne immoo homaayyu irraa hin fayyadaman. Inumaa, jallinna irratti jallinna dabalatu.

â€œKanaafu, akkuma namni iimaanni isaa cimuun, Qurâ€™aanatti caalatti fayyadama. Faallaa kanaa, akkuma iimaanni isaa dadhabaa taâ€™uun ykn badii baayâ€™ee hojjatuun, Qurâ€™aana hubachuu fi itti fayyadamuu irraa fagaata. Maâ€™asiyaan namaa fi Qurâ€™aana hubachuu jidduu seenti.

﴿إِنَّآ أَنزَلۡنَآ إِلَيۡكَ ٱلۡكِتَٰبَ بِٱلۡحَقِّ لِتَحۡكُمَ بَيۡنَ ٱلنَّاسِ بِمَآ أَرَىٰكَ ٱللَّهُۚ وَلَا تَكُن لِّلۡخَآئِنِينَ خَصِيمٗا ١٠٥ وَٱسۡتَغۡفِرِ ٱللَّهَۖ إِنَّ ٱللَّهَ كَانَ غَفُورٗا رَّحِيمٗا ١٠٦﴾

â€œ**Wanta Rabbiin sitti agarsiiseen namoota jidduutti akka murteessituuf dhugumatti Kitaaba haqaan gara keetti buufne. Gantootaaf falmaa hin taâ€™in. Rabbiin araarama kadhadhu. Dhugumatti Rabbiin Araaramaa, Rahmata godhaadha.â€•** Suuratu An-Nisaa 4:105-106

Aalimoonni aayaata tanniin irraa araarama kadhachuun (istighfaarri) yeroo murtii haqni ifa akka taâ€™uuf sababa taâ€™a jechuun baasan. Sababni isaas, aayah keessatti istighfaara dubbachuun gara fuunduraatti buâ€™aa akka qabu agarsiisa. Namni yommuu Rabbiin araarama kadhatu, kuni hubannaa fi beekumsaaf furtuu taâ€™a. Sababni isaas, zanbiin (badiin) namaa fi tawfiiqa (milkaaâ€™inna) jidduu seenun gufuu taâ€™a. Rabbiin oltaâ€™aan ni jedha:

كَلَّاۖ بَلۡۜ رَانَ عَلَىٰ قُلُوبِهِم مَّا كَانُواْ يَكۡسِبُونَ ١٤

â€œHaa dhorgaman! Dhugumatti Wanti hojjataa turan qalbii isaanii haguuge.â€• Suuratu al-Muxafifin 83:14

Kanaafi, yommuu wanti isaan hojjatan qalbii isaanii haguuge, Qurâ€™aanni hog-barruu warra duriiti jedhan. Qurâ€™aanattis hin fayyadamne.â€•[6]

Dubbiin erga akkana taâ€™e, namni Qurâ€™aana irraa fayyadamuuf:

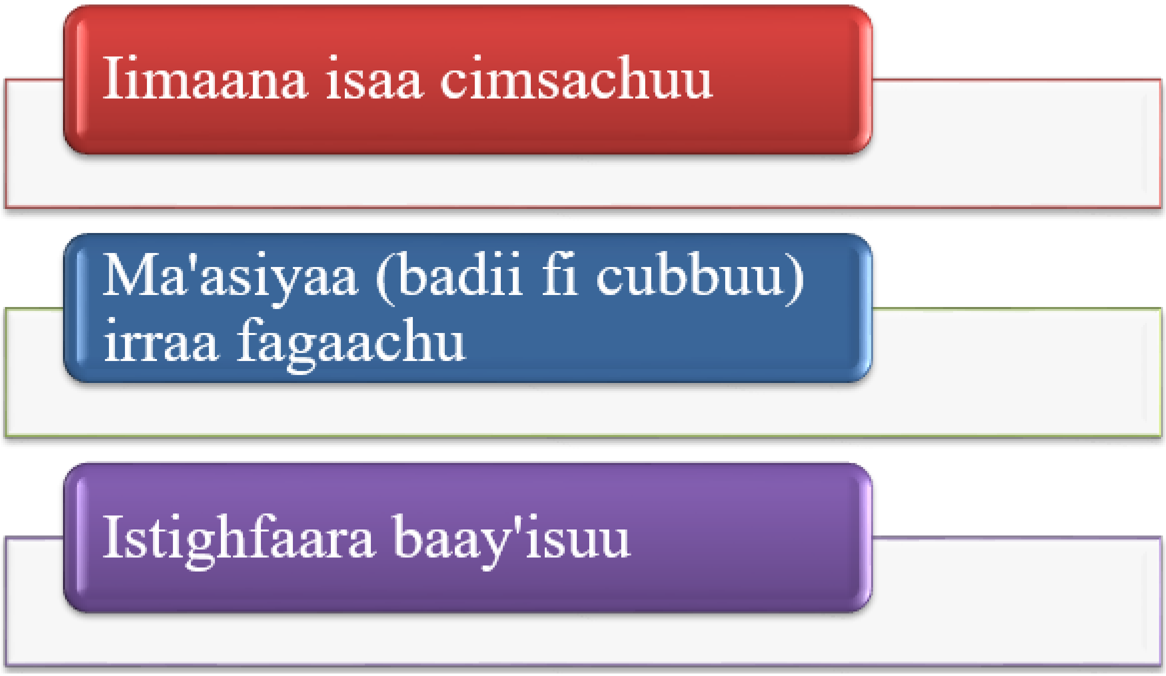

â€œIstighfaaraâ€• jechuun â€œaraarama kadhachuuâ€• dha. Asitti wanti barbaadame, â€œAkka badii namaaf dhoksu, haaquu fi irra namaaf darbuu Rabbii oltaâ€™aa irraa araarama kadhachuudha.â€• Akkaatan araarama itti kadhatan Nabiyyi (SAW) irraa gabaafame jira. Mee san keessaa tokko haa dhiyeessinu:

Ø£ÙŽØ³Ù’ØªÙŽØºÙ’Ù•Ù•Ø±Ù• Ø§Ù„Ù„ÙŽÙ‘Ù‡ÙŽ Ø§Ù„Ù’Ø¹ÙŽØ¸ÙŠÙ ÙŽ Ø§Ù„ÙŽÙ‘Ø°Ù•ÙŠ Ù„Ø§ÙŽ Ø¥Ù•Ù„ÙŽÙ‡ÙŽ Ø¥Ù•Ù„Ø§ÙŽÙ‘ Ù‡Ù•ÙˆÙŽ Ø§Ù„Ù’ØÙŽÙŠÙ•Ù‘ Ø§Ù„Ù‚ÙŽÙŠÙ‘ÙˆÙ•Ù Ù• ÙˆÙŽØ£ÙŽØªÙ•ÙˆØ¨Ù• Ø¥Ù•Ù„ÙŽÙŠÙ‡Ù•

â€œ**Astaghfirullah-al-aziima-llazi laa ilaaha illa huwal-hayyul-qayyuum wa atuub ileyh.**â€• Rabbii Guddaa kan Isa malee haqaan gabbaramaan hin jirre, Jiraataa, Al-Qayyuum taâ€™e araarama kadha, gara Isaatti deebiâ€™as.

Hiika jechoota: Astaghfirullah-Rabbiin araarama kadha, **Al-Aziim-Guddaa**, **allazi-Kan**, **Laa-hin jiru**, i**laaha-haqaan gabbaramaan, illa-malee, huwa-Isa, Al-Hayy-Jiraataa, Al-Qayyuum- Of-Dandaâ€™aa homattu hin hajamne, uumamtoota hundaa Kan dhaabe (jiraachisuu fi eegu). atuub-deebiâ€™a**, **ileyh-gara Isaatti**

Maddi: Jaamiâ€™u At-Tirmizii-3577

Namni akkuma istighfaara baayâ€™isuun qalbiin isaa xurii dilii (cubbuu) irraa qulqulloofti. Kanaafu, haqa sirritti argiti jechuudha. Qalbiin namaa akka manasxiriiti. Manasxiriin yoo xuroofte, namni wanta fuundura isaa jiru sirritti hin argu. Garuu manasxirii tana yoo bishaanin ykn sooftin qulqulleesse, sirritti arga. Haaluma kanaan, qalbiin cubbuun yoo xuroofte haqa arguu fi beekumsa hubachuun itti ulfaata.

Garuu yoo istighfaara baayâ€™isuun ishii qulqulleesse, haqa sirritti arga, beekumsa ni hubata.

Kitaabban wabii:
[1] Tafsiiru Muyassar-402[2] Tafsiir Xabarii-18/429[3] Tafsiir Qurâ€™aanil Kariim-Suuratu Ankabuut-fuula 293[4] Tafsiir Muyassar-402 [5] Tafsiir Tahriir wa tanwiir-21/15 [6] Tafsiir Qurâ€™aanil Kariim-Suuratu Ankabuut-fuula 296-297

Date Created
August 18, 2020
Author
admin